



АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

**Одговори на примједбе, коментаре и приједлоге достављене у оквиру
јавне расправе о нацрту Смјерница за управљање климатским ризицима
и ризицима повезаним са животном средином**

Бања Лука, Октобар 2023. године

УВОД

Дана 29.09.2023. године Агенција за банкарство Републике Српске (у даљем тексту: Агенција) је писаним путем обавијестила банке са сједиштем у Републици Српској да је објављен нацрт Смјерница за управљање климатским ризицима и ризицима повезаним са животном средином (у даљем тексту: Смјернице), на службеној интернет страници Агенције (www.abrs.ba), у одјелку Прописи у припреми.

Мишљења, приједлози и примједбе на предложене нацрте могли су се доставити до 16.10.2023. године на *e-mail* адресу regulativa@abrs.ba.

У току јавне дискусије запримили смо питања од стране банака, те смо сваком питању приступили са дужном пажњом, и након разматрања и усаглашавања дали додатна појашњења кроз одговоре на питања или извршили корекције гдје је то сматрано потребним.

1. Приједлог одредбе упућен у јавну расправу - Смјерница

2. СИСТЕМ УПРАВЉАЊА

...

Добром праксом се може сматрати ако надзорни одбор добија редовне извјештаје о климатским и ризицима повезаним са животном средином или се редовно обавјештава о њима под посебном тачком дневног реда која је посвећена тим ризицима на његовим сједницама.

...

1.1. Коментари и упити у јавној расправи

1.1.1. Питање/коментар/сугестија

Достављено је питање да ли је прихватљиво да се надзорни одбор о климатским ризицима и ризицима повезаним са животном средином извјештава кроз кварталне извјештаје о ризицима (извјештај који презентује управа банке на редовним сједницама), а по потреби и чешће, односно да ли би Агенција овакву учесталост извјештавања надзорног одбора сматрала добром праксом?

1.1.1.1. Одговор

Надзорни одбор и управа банке требају, у складу са својим надлежностима, на адекватан начин бити укључени у процес управљања климатским ризицима и ризицима повезаним са животном средином у банци, те издвојити довољно времена и ресурса за разматрање и управљање тим ризицима. Надзорни одбор треба обезбиједити потребне и директне линије извјештавања надзорног одбора и/или одбора за ризике, уколико је исти основан у банци. Надзорни одбор и одбор за ризике, уколико је основан, треба да одреде врсту, обим, облик и учесталост извјештавања о климатским ризицима и ризицима повезаним са животном средином, које ће достављати надлежне функције, организационе јединице, односно запослени у банци у складу са донесеним интерним актима банке.

Правовремено, свеобухватно, јасно и тачно информисање надзорног одбора и/или одбора за ризике је предуслов за постизање ефикасности у извршавању активности из њихове надлежности. Добром праксом се може сматрати да се надзорни одбор и/или одбор за ризике извјештава о климатским ризицима и ризицима повезаним са животном средином минимално путем редовних кварталних извјештаја о ризицима, односно чешће у складу са ризичним профилем банке.

2. Приједлог одредбе упућен у јавну расправу - Смјерница

3.1. Управљање кредитним ризиком

...

Када су у питању велики корпоративни клијенти, од банака се очекује, у зависности од доступности, да има ажуриране податке везано за одрживост клијента, изложеност клијента физичким и прелазним ризицима и евентуалне планове за ублажавање посљедица ових ризика на пословање клијента. Банке могу с временом укључити те аспекте у системе интерних рејтинга кредитног ризика, како би се стекло додатно разумијевање утицаја који одрживост клијента може имати на кредитни ризик.

....

2.1.1. Питање/коментар/сугестија

Достављено је питање да ли се под „великим корпоративним клијентима“ подразумева важећа, интерна, сегментација клијената коју свака банка понаособ има усвојену и у примјени и које се разликују од банке до банке у складу са начелом пропорционалности, односно да ли се се под овим појмом подразумевају тачно одређене категорије правних лица која ће се сматрати великим за све банке које ће примјењивати Смјернице.

2.1.1.1. Одговор

Банка може под великим корпоративним клијентима сматрати оне клијенте које је тако класификовала у својој интерној, усвојеној сегментацији клијената сходно начелу пропорционалности, или може користити критеријуме прописане у оквиру важећег законског оквира (на примјер, критеријуме за разврставање правних лица дефинисане чланом 5. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 94/2015 и 78/2020)).

2.1.2. Питање/коментар/сугестија

Достављено је питање шта се подразумева под „одрживим клијентима“ банке, односно да ли се се у сврху одређивања ове категорије клијената може примјенити дефиниција „одрживог развоја“ из појмова Смјерница.

2.1.2.1. Одговор

За одређивање одрживости клијента битно је напоменути постојање различитог приступа код процјене ризика различитих сегмената клијената, односно процјене ризика код великих корпоративних клијената, других правних лица, те физичких лица. Са циљем бољег разумијевања и управљања кредитним ризиком, уважавајући климатске ризике и ризике повезане са животном средином, кључно је разликовати два нивоа процјене ризика:

1. на нивоу клијента,
2. на нивоу трансакције/захтјева.

Сегмент великих корпоративних клијената подразумева обје наведене процјене. У сврху процјене кредитног ризика на нивоу клијента, банка треба узети у обзир изложеност клијента физичким и прелазним ризицима који се могу манифестовати било на микро (нпр. негативан утицај на пословну активност или имовину правног лица услед елементарних непогода, немогућности да се прилагоди промјенама у регулативи и сл.) или макро нивоу (нпр. промјена у цијенама услед поремећаја у ланцима снабдијевања, промјене у продуктивности – велике суше, усмјеравање инвестиција у процес ублажавања и прилагођавања, промјене на тржишту рада, социоекономске промјене, међународна трговина, фискалне политике и сл.).

Процјена одрживости на нивоу трансакције/захтјева подразумева процес означавања (енгл. *flagging process*) сваке појединачне трансакције/захтјева у складу са таксономијом коју банка примјењује. Процес означавања је битан за банку са аспекта ефикаснијег развоја „зелених“ производа, испуњавања услова за приступ средствима међународних финансијских институција и сл.

Банка треба да оцијени које клијенте сматра одрживим клијентима. Приликом процјене одрживости у оквиру процјене кредитног ризика, банка ће узети у обзир, на примјер, да ли клијент припада сектору са високим степеном емисија „GHG“, интензитет његових активности, да ли има план за ублажавање климатских промјена и сл. Имајући у виду ограничења у доступности података потребних за наведену процјену, банка у овој фази може исте прикупљати од клијента, у форми упитника, који ће банка креирати у складу са својим потребама.

3. Приједлог одредбе упућен у јавну расправу - Упутство

3.5. Тестирање отпорности на стрес

...

Банке код којих су климатски и ризици повезани са животном средином оцијењени као значајни би требало да, за потребе управљања ризицима и ICAAP-а и ILAAP-а, процјењују те ризике путем анализе осјетљивости, анализе сценарија или тестирања отпорности на стрес. У том смислу, за разлику од традиционалних тестова отпорности на стрес, највећи утицаји климатских ризика вјероватно ће се десити у средњем до дугом року, те ће стога бити потребан и значајно дужи хоризонт тестирања, као и да се уобзире величина, пословни модел и сложеност банке, као и материјалност ових ризика за пословни модел банке.

...

3.1. Коментари и упити у јавној расправи

3.1.1. Питање/коментар/сугестија

Достављено је питање да ли банке самостално одређују „значајно дужи хоризонт тестирања“, те који се временски период сматра значајним.

3.1.1.1. Одговор

Банка би, при разматрању материјалности утицаја ових ризика на пословни модел банке, те за потребе управљања ризицима, требала узети у обзир ограничења, осјетљивости и недостатке који су утврђени у току тестирања отпорности на стрес и анализе сценарија и осјетљивости. Ти сценарији требају укључити претпоставке у вези са утицајем климатских и ризика повезаних са животном средином, те у вези са временским хоризонтима у току којих се очекује да ће се ти ефекти остварити. Ефекти неких ризика могу се развити у кратком и средњем року (репутацијски, екстремни временски догађаји и сл.), док ће се други одвијати у оквиру знатно дужег временског периода.

Због специфичне природе ове врсте ризика, очекује да ће се већина климатских ризика манифестовати у средњим и дугим роковима који обично премашују уобичајене циклусе пословног планирања банака те је због тога потребна дугорочнија процјена (више од пет година), како би се процијенило колико је постојећи пословни модел отпоран на низ могућих будућих сценарија релевантних за процјену климатских и околишних ризика.